

УДК 351.85:316.334:304.44(477)

**Х. Мепарішвілі,
М. Фурса**

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБ’ЄДНАНЬ В УКРАЇНІ

Досліджено організаційно-правові засади взаємодії органів влади та громадських об’єднань в Україні. Обґрунтовано необхідність розширення державної підтримки розвитку національно-культурних громадських об’єднань для забезпечення реалізації принципів і завдань державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. Запропоновано пропозиції щодо формування ефективної партнерської взаємодії національно-культурних громадських об’єднань, органів державної влади та місцевого самоврядування як фактора утвердження громадянського суспільства.

Ключові слова: взаємодія органів влади та громадських об’єднань, державна підтримка, державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства, інститути громадянського суспільства, національно-культурні громадські об’єднання, організаційно-правові засади.

Успішній реалізації стратегічного курсу на модернізацію України не сприяє низька активність громадян у розробленні, реалізації та коригуванні системних реформ, соціальна база яких має бути якомога ширшою, а громадськість має стати дієвим суб’єктом суспільних перетворень. На часі “запровадження суспільної моделі, відповідно до якої питання життєдіяльності суспільства вирішується самими громадянами та добровільно створеними ними об’єднаннями на основі узгодження індивідуальних і групових інтересів” [1]. Натомість, за останні роки якщо і спостерігається позитивна динаміка кількості організацій громадянського суспільства, то значення якісних показників є стабільно низькими [2].

Становлення модерного громадянського суспільства в Україні вимагає не лише зміни філософії та ідеології державної влади, але й відповідного розвитку суб’єктності (усвідомленої інноваційної активності) організацій громадянського суспільства. Усвідомлення державою необхідності реалізації в своїй діяльності принципів відкритості та прозорості, визнання громадянина та організації громадянського суспільства за рівноправних суб’єктів державотворчого процесу дають можливість реалізації стратегічних цілей державної політики, а саме:

- розширення можливостей для підвищення політичної активності та самореалізації громадян, для здійснення суспільних ініціатив;
- подолання аномії, формування у суспільстві атмосфери довіри між громадянами, між громадянами та державою, утвердження авторитету влади;
- розвиток усіх рівнів місцевого самоврядування;
- дотримання балансу суспільних інтересів у діяльності органів влади та в інституціях, що чинять вплив на державну політику;
- забезпечення громадянина від будь-якого тиску на нього, надання йому повноти правового захисту;

- удосконалення законодавчого регулювання сфери громадянської активності, зокрема ухвалення законів України “Про мирні зібрання”, “Про громадські організації”;
- подолання дефіциту фінансової, інформаційної, організаційної підтримки громадянського суспільства, зобов’язуючи до відповідних дій органи влади та заохочуючи вітчизняний бізнес;
- розвиток інституціональних механізмів забезпечення участі громадськості у виробленні, ухваленні та реалізації політико-управлінських рішень, популяризація відповідних складників діяльності органів влади;
- розвиток інститутів, що забезпечують стабільний соціальний діалог між владою та різними суспільними групами;
- заохочення нових і вдосконалення наявних форм самоорганізації громадян для вирішення питань з організації та облаштування свого життя [3].

Для консолідації українського суспільства, яке є полівалентним у соціокультурному, історичному й етнічному вимірах, для формування ефективної моделі суспільних відносин і адекватної моделі національної ідентичності надзвичайно важливе значення має розбудова взаємодії органів державної влади і національно-культурних громадських об’єднань. Така взаємодія є запорукою розроблення та реалізації державної концепції етнополітики, покликаної “поєднувати у собі забезпечення державою потреб етнічних спільнот, створювати умови для їх вільного, самостійного, ініціативного розвитку з обов’язковим урахуванням необхідності імплементації європейських стандартів, рекомендацій ОБСЄ у сфері регулювання міжетнічних відносин” [4]. Вона повинна, зокрема:

- привести у відповідність із сучасними європейськими стандартами вітчизняну нормативно-правову базу регулювання прав національних меншин, визначення базових понять етнонаціональної політики;
- усунути декларативність положень законодавства щодо забезпечення прав національних меншин шляхом формування правових механізмів взаємодії між представницькими органами етнічних спільнот, органами державної влади та місцевого самоврядування;
- удосконалити вітчизняне законодавство у сфері попередження проявів дискримінації за етнічними чи расовими ознаками та вирішення проблем інтеграції мігрантів [5].

Метою статті є розробка та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення взаємодії органів влади та громадських об’єднань на основі теоретичного узагальнення їх організаційно-правового оформлення й аналізу практики державної підтримки розвитку національно-культурних громадських об’єднань в Україні.

Об’єкт дослідження – процеси організаційно-правового забезпечення взаємодії органів влади та громадських об’єднань.

Предмет дослідження – організаційно-правові засади державної підтримки розвитку національно-культурних громадських об’єднань в Україні.

Ґрунтовні дослідження теоретико-методологічних засад та практики здійснення державної політики в сферах етнонаціональної культури та відносин представлені у площині філософських узагальнень доробком таких вчених, як: В. Андрущенко, І. Дзюба, М. Жулинський, С. Здіорук, В. Кремень, С. Майборода, І. Надольний, Б. Парохонський, М. Попович, С. Чукут; у галузі права – Р. Аблетіоров, М. Алмаші, М. Антонович, О. Биков, Л. Бойко, О. Ващук, Ю. Волошин, В. Колпаков, В. Погорілко, Л. Рябошапка, Б. Свірський,

Т. Яцків; у галузі державного управління – О. Батищева, І. Голос, В. Карлова, Ю. Куц, Ю. Лагутов, П. Надолішній, І. Попова, С. Фаренік та інші.

Для визначення теоретичних засад державної підтримки розвитку національно-культурних об'єднань громадян в Україні важливе методологічне значення мають результати вітчизняних досліджень зазначеної проблематики в галузі науки державного управління, зокрема щодо:

- переосмислення державою традиційного поняття національної культури як об'єкта державного управління з урахуванням чинників глобалізації; визначення пріоритету державної підтримки тих сфер культурної діяльності, які є центральними у формуванні національно-культурної ідентичності і на яких найбільше позначається уніфікаційний вплив культурної глобалізації (культурні індустрії, ЗМІ, освіта тощо); ефективності та політичної мотивації застосування регулятивних методів державного управління з метою захисту та сприяння розвитку національної культури; вивчення переваг і недоліків політики культурного протекціонізму [6];

- обґрунтування актуалізації етнічної і національної складових суспільного розвитку в Україні; методики етнонаціональної інтеграції за домінуючою соціальною приналежністю; організаційного забезпечення дії механізму етнонаціональної інтеграції суспільства; визначення структури та функцій органів державного управління процесами етнонаціональної інтеграції, участі соціальних інститутів у процесі етнонаціональної інтеграції українського суспільства [7];

- визначення основних тенденцій розвитку сучасної соціокультурної ситуації в українському суспільстві, суперечностей здійснення державної політики та напрямків реформування державного управління у сфері культури, зокрема впровадження державно-громадської моделі управління, яка ґрунтується на принципах співпраці, партнерської взаємодії державних структур і громадськості на всіх рівнях управління, відповідає специфіці культурної сфери та є оптимальною за умов становлення громадянського суспільства в Україні [8];

- аналізу теоретико-історичних аспектів державного управління етносторонніми процесами в Україні; обґрунтування змісту і особливостей етнонаціональної політики як головного напрямку державного управління міжнаціональними відносинами; визначення основних напрямів підвищення ефективності взаємодії між державою та етнонаціональною сферою у процесі реформування інститутів політичної та адміністративної систем України [9];

- кореляції процесів етнонаціонального розвитку і модернізації механізмів врядування з урахуванням закономірностей суспільної самоорганізаційної динаміки; визначення нових наукових категорій (етнонаціональний фактор, етнонаціональна самоорганізація, етнорегіон, унітарно-децентралізований тип державного устрою) [10];

- побудови комплексного механізму державного регулювання сфери етнонаціональних відносин в Україні у межах державного управління; визначення загальнонаціональних пріоритетів і регіональних особливостей державної етнонаціональної політики України; обґрунтування пріоритетних напрямів оптимізації механізмів державної етнонаціональної політики на загальнодержавному та регіональному рівнях [11].

У зазначених наукових працях проблема організаційно-правових засад державної підтримки розвитку в Україні національно-культурних об'єднань громадян не була предметом окремого спеціального дослідження. Окрім того, існує потреба розгляду

зазначеного предмета в площині сучасних нормативно-правових документів. Проблему державної підтримки розвитку національно-культурних громадських об'єднань доцільно розглядати як процес взаємодії органів державної влади та об'єднань громадян, обумовлений іншими процесами суспільного та державного життя.

Трансформація і модернізація українського суспільства змінює зміст та форми взаємодії держави з структурами громадянського суспільства щодо утвердження і забезпечення належних умов свободи для реалізації конституційного права громадян України на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення та захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей [12].

У часовому проміжку від прийняття Верховною Радою України Декларації про державний суверенітет України [13] і до затвердження Президентом України Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та Плану першочергових заходів щодо її реалізації [14] наявні ключові точки, які позначають змістовні відмінності періодів розвитку взаємодії владних структур і громадських об'єднань, утворюючи певну тенденцію і надаючи підстави для визначення перспектив поступу. Шляхом дослідження еволюції процесів взаємодії в Україні органів влади та громадських об'єднань, визначення особливостей та тенденцій правового та організаційного забезпечення розвитку різноманітних громадських об'єднань як окремих і специфічних структур громадянського суспільства є можливим напрацювання теоретичних та практичних положень щодо удосконалення змісту Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та заходів щодо її реалізації.

Унаслідок кількісного та якісного аналізу основних нормативно-правових актів 1990 – 2013 рр. у площині визначення, формування та запровадження ефективного механізму взаємодії владних структур (органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування) і громадських об'єднань можна зробити деякі узагальнення.

За кількістю прийнятих нормативно-правових актів та внесених змін до існуючих виділяються три періоди: 1990 – 1999 рр.; 2000 – 2009 рр.; 2010 – 2013 рр. У першому і третьому періодах затверджується основна частина нормативно-правових актів. Особливостями розвитку взаємодії держави і громадських об'єднань є:

– у першому періоді – тенденція від державної гарантії всім національностям права створювати свої культурні центри, товариства, земляцтва, об'єднання [15], сприяння державних органів діяльності національних громадських об'єднань [16], державної підтримки молодіжних та дитячих громадських організацій [17], – через визначення взаємних зобов'язань держави та релігійних організацій [18], держави та об'єднань громадян (зокрема політичних партій) [19], держави та творчих спілок [20], – до конституційного закріплення права громадян України на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації [21];

– у другому періоді – два документи започаткували тенденції забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [22] та сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства [23];

– у третьому періоді – зазначені тенденції реалізовані в Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні [24]. У цьому часі

модернізації українського суспільства різні аспекти взаємодії держави і громадських об'єднань знаходять подальше унормування в нових Законах України “Про культуру”, “Про волонтерську діяльність”, “Про благодійну діяльність та благодійні організації”, “Про громадські об'єднання”, “Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності”.

Щодо регулювання взаємодії держави та громадських об'єднань у нормативно-правових актах наявні певні термінологічні розбіжності. Зокрема, ст. 1 Закону України “Про об'єднання громадян” визначає їх незалежно від назви відповідно політичною партією або громадською організацією. Згідно з ст. 3 цього закону, остання є об'єднанням громадян для задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів [25]. Натомість Закон України “Про громадські об'єднання”, виключаючи із їх складу політичні партії, визначає поняття громадського об'єднання як добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів, поділяючи їх за організаційно-правовою формою на громадську організацію та громадську спілку [26]. Окрім того, наявне звуження у визначенні предметності громадського об'єднання: задоволення та захист законних національно-культурних спільних інтересів [27] звужене до культурних та інших інтересів [28].

Унаслідок законодавчого врегулювання достатньо чітко окреслилась категорія інститутів громадянського суспільства, до яких належать “громадські, релігійні, благодійні організації, професійні спілки та їх об'єднання, творчі спілки, асоціації, організації роботодавців, недержавні засоби масової інформації та інші невідприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства України” [29].

З огляду на те, що “взаємодія органів влади з інститутами громадянського суспільства може набувати різних форм залежно від цілей і характеру виконуваної роботи, обсягу повноважень суб'єктів, масштабу взаємодії (загальнодержавний, регіональний, місцевий рівень)” [30] потребує теоретичного опрацювання та реалізації в практику державного управління питання структурування категорії “громадські організації” шляхом визначення та конкретизації їх видів за критерієм інтересів (економічних, соціальних, етнопатриотичних, культурних, екологічних тощо). Це стане одним із способів забезпечення рівних можливостей та однакових умов для діяльності різноманітних громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства у їх партнерській взаємодії з органами влади.

Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, визначаючи: концептуальні напрями діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо створення належних умов для розвитку громадянського суспільства; принципи державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства (пріоритету прав і свобод людини; верховенства права; рівності та недискримінації; взаємної відповідальності держави і громадянського суспільства за вирішення завдань розвитку суспільства та держави; відкритості та прозорості діяльності органів влади під час здійснення ними своїх повноважень; партнерства та конструктивної взаємодії держави і громадянського суспільства; стимулювання громадської активності; залучення інститутів громадянського суспільства до формування та реалізації державної політики; невтручання органів влади в діяльність інститутів громадянського суспільства, за винятком випадків, установлених законом); завдання державної політики та шляхи їх

реалізації (зокрема: сприяння становленню та розвитку мережі інститутів громадянського суспільства у багатоманітності їх форм; налагодження ефективної взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами влади; забезпечення участі громадянського суспільства та його інститутів у процесах формування і реалізації державної, регіональної політики; впровадження європейських підходів до питань делегування інститутам громадянського суспільства окремих функцій держави щодо реалізації державної політики в гуманітарній та соціальній сферах; забезпечення умов для активізації участі громадян у процесі підготовки та прийняття управлінських рішень, здійснення ефективного громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування) [31], цим самим окреслює зміст, форми та механізми взаємодії органів влади та громадських об'єднань в Україні на сучасному етапі демократичного розвитку держави.

Законом України “Про громадські об'єднання”, який визначає правові та організаційні засади реалізації права на свободу об'єднання, порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення діяльності громадських об'єднань, останні визначаються як добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. За організаційно-правовою формою громадське об'єднання може бути створене як громадська організація (засновниками та членами (учасниками) якої є фізичні особи) або громадська спілка (засновниками якої є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи) та здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи (непідприємницьке товариство, основною метою якого не є одержання прибутку) або без такого статусу [32].

Оскільки громадські об'єднання представляють інтереси лише окремої частини громадян, то часткове обмеження їх свободи є передумовою певної свободи інших. Держава, виконуючи свої функції в інтересах усього населення, з урахуванням власного історичного досвіду, національних традицій, конкретних умов політичного розвитку, із дотриманням принципу пріоритету меж прав і свобод людини, встановлених міжнародними актами, здійснює правове регулювання свободи створення та діяльності політичних партій і громадських організацій [33]. Ст. 4 Закону України “Про громадські об'єднання” визначені обмеження щодо їх утворення та діяльності, а саме:

– забороняються утворення і діяльність громадських об'єднань, мета (цілі) або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення;

– громадські об'єднання не можуть мати воєнізованих формувань;

– інші обмеження права на свободу об'єднання можуть бути встановлені виключно законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей;

– громадським об'єднанням не можуть надаватися владні повноваження, крім випадків, передбачених законом [34].

Створення і діяльність громадських об'єднань реалізуються у їх взаємодії з органами державної влади. Взаємодія (взаємний зв'язок, вплив, підтримка) у правовому

сенсі “пов’язується із взаємним зв’язком та взаємною підтримкою будь-яких сторін при розв’язанні спільних завдань, урегульованих правом, що здійснюються як однією, так і іншою стороною” [35]. Змістовні, статусні характеристики органів державної влади та громадських об’єднань визначають специфіку (відмінності) їх взаємних дій. Громадські об’єднання як структури громадянського суспільства підпадають під дію влади держави, але одночасно і функціонують у суспільстві відносно відособлено від держави як механізму, виокремленого від суспільства. Саме тому, а надто залежно від виду громадських об’єднань (громадська організація або громадська спілка), вплив держави може стосуватися не лише регулювання суспільних відносин у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення діяльності громадських об’єднань. У ст. 2 Закону України “Про громадські об’єднання” зазначено, що особливості регулювання суспільних відносин у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення окремих видів громадських об’єднань можуть визначатися іншими законами, внаслідок чого дія цього закону не поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації, діяльності та припинення діяльності політичних партій, релігійних організацій, непідприємницьких товариств (утворених актами органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування), асоціацій органів місцевого самоврядування та їх добровільних об’єднань, саморегулювальних організацій (зокрема організацій, які здійснюють професійне самоврядування), утворених на підставі інших законів непідприємницьких товариств (які не є громадськими об’єднаннями) [36]. У порівнянні Законом України “Про об’єднання громадян”, який також регулював діяльність політичних партій, Закон України “Про громадські об’єднання” засвідчує подальше законодавче уточнення змісту категорії та видів власне громадських об’єднань. Завдяки цьому стає можливим детальніше визначення змісту та форм взаємодії органів державної влади та власне громадських об’єднань.

Із аналізу ст. розділу 3 “Права та діяльність громадських об’єднань” Закону України “Про громадські об’єднання”, режим взаємодії громадських об’єднань із органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування обумовлений правами громадських об’єднань і базується на таких засадах (табл. 1):

Таблиця 1

Права громадських об’єднань

Громадське об’єднання:	Зі статусом юридичної особи:
1	2
– вільно поширювати інформацію про свою діяльність, пропагувати свою мету (цілі)	– бути учасником цивільно-правових відносин, набувати майнові і немайнові права відповідно до законодавства; – засновувати, з метою досягнення своєї статутної мети (цілей), засоби масової інформації
– звертатися у порядку, визначеному законом, до органів державної влади, органів влади АРК, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб із пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами	– здійснювати, відповідно до законодавства підприємницьку діяльність безпосередньо, якщо це передбачено статутом громадського об’єднання, або через створені в порядку, передбаченому законодавством, юридичні особи, якщо така діяльність відповідає меті (цілям) та сприяє її досягненню

Закінчення табл. 1

1	2
– одержувати у порядку, визначеному законодавством, публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації	– брати участь у здійсненні державної регуляторної політики відповідно до Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”
– брати участь у порядку, визначеному законодавством, у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами влади АРК, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя	– брати участь у порядку, визначеному законодавством, у роботі консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, що утворюються органами державної влади, органів влади АРК, місцевого самоврядування для проведення консультацій із громадськими об'єднаннями та підготовки рекомендацій із питань, що стосуються сфери їхньої діяльності
– проводити мирні зібрання	– може бути виконавцем державного замовлення відповідно до законодавства
– здійснювати інші права, не заборонені законодавством	– право на фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів відповідно до законодавства

– забезпечення державою дотримання прав громадських об'єднань;
 – недопустимість, крім випадків, передбачених законодавством, втручання органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб у діяльність громадських об'єднань, так само як і втручання громадських об'єднань у діяльність органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;

– можливість залучення органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування громадських об'єднань до процесу формування та реалізації державної політики, вирішення питань місцевого значення, зокрема шляхом проведення консультацій із громадськими об'єднаннями стосовно важливих питань державного та суспільного життя, розроблення відповідних проектів нормативно-правових актів, утворення консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів при органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування;

– обов'язковість проведення у порядку, визначеному законодавством, консультацій із громадськими об'єднаннями щодо проектів нормативно-правових актів, які стосуються правового статусу громадських об'єднань, їх фінансування та діяльності;

– здійснення органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування державного нагляду та контролю за дотриманням законодавством громадськими об'єднаннями у порядку, визначеному законодавством [37].

Таким чином, загальні засади взаємодії органів державної влади та громадських об'єднань визначають лише головні напрями цих взаємовідносин. Взаємодія громадських об'єднань та органів влади здійснюється на пріоритеті останніх, що обумовлено наявністю у віданні держави реальних засобів, здатних забезпечити громадським об'єднанням

відповідні умови для їхньої діяльності, а також тим, що контроль та нагляд за виконанням законодавства громадські об'єднання здійснюють органи державної влади. Проте проблема регулювання взаємовідносин громадських об'єднань з органами державної влади може бути вирішена на шляху одночасного розвитку трьох видів нормативного регулювання: правового, корпоративного і договірної [38].

Окремого розгляду потребує питання такої форми взаємодії органів влади та громадських об'єднань, як державна підтримка, яка була зафіксована у ч. 3 ст. 8 Закону України "Про об'єднання громадян" і стосувалась того, що "Верховна Рада України встановлює пільги щодо оподаткування доходів по окремих видах господарської або іншої комерційної діяльності об'єднань громадян, створених ними установ та організацій, заснованих підприємств, максимальні розміри окремих та загальних річних пожертвувань на користь політичних партій, затверджує перелік всеукраїнських громадських організацій, яким держава надає матеріальну допомогу" [39]. Якщо у зазначеному законі державна підтримка щодо об'єднань громадян обмежена матеріально-фінансовою допомогою, то ст. 23 "Фінансова підтримка та звітність громадських об'єднань" Закону України "Про громадські об'єднання" така підтримка зведена тільки до фінансової підтримки за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів відповідно до закону та пільг (зокрема з оподаткування, що здійснюються на підставах та в порядку, визначених законодавством) і на які мають право лише громадські об'єднання зі статусом юридичної особи [40]. У дійсності, не меншою мірою всебічної підтримки та допомоги потребують саме громадські об'єднання без статусу юридичної особи.

Масштабність і різноманітність взаємодій між громадськими об'єднаннями та органами державної влади залежать і від принципів, пріоритетів, завдань державної політики у сфері розвитку громадянського суспільства, конкретного виду органів державної влади та профілю діяльності громадських об'єднань і рівня їх суб'єктності.

Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні визначає концептуальні, взаємодоповнювальні напрями діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо створення належних умов для розвитку громадянського суспільства [41]. Саме в межах цієї концепції доцільно проаналізувати стан та перспективи взаємодії держави та національно-культурних громадських об'єднань у площині формування взаємної зацікавленості в діалозі та партнерстві, підвищення ефективності взаємодії.

Висновки

У площині реалізації принципів і завдань державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні щодо державної підтримки розвитку національно-культурних громадських об'єднань є доцільним:

- приведення національного законодавства щодо діяльності національно-культурних громадських об'єднань у відповідність із європейськими стандартами;
- сприяння становленню та розвитку мережі різноманітних національно-культурних громадських об'єднань;
- налагодження ефективної взаємодії національно-культурних громадських об'єднань із органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- забезпечення участі національно-культурних громадських об'єднань у процесах розроблення та реалізації державної концепції етнополітики;
- впровадження європейських підходів до питань делегування національно-культурним громадським об'єднанням як інститутам громадянського суспільства

окремих функцій держави щодо реалізації державної політики в гуманітарній та соціальній сферах;

– створення ресурсного забезпечення сталої діяльності національно-культурних громадських об'єднань;

– запровадження обов'язкового планування у Державному бюджеті України видатків на державну фінансову підтримку національно-культурних громадських об'єднань;

– надання населенню правових консультацій із питань створення та правового регулювання діяльності національно-культурних громадських об'єднань.

Унаслідок реалізації зазначених завдань стане можливим формування ефективної партнерської взаємодії національно-культурних громадських об'єднань, органів державної влади та місцевого самоврядування як фактора забезпечення прав і свобод людини, утвердження громадянського суспільства як гарантії демократичного, соціального, правового розвитку держави.

Література

1. Модернізація України – наш стратегічний вибір [Текст] : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. — К. : [б. в.], 2011. — С. 13.

2. Там само. — С. 13.

3. Там само. — С. 14.

4. Там само. — С. 14.

5. Там само. — С. 38.

6. Батіщева О. С. Державне управління розвитком національної культури в умовах глобалізації [Текст] : автореф. дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.01 / О. С. Батіщева ; Львівський регіональний ін-т держ. управління Національної академії держ. управління при Президентіві України. — Львів : [б. в.], 2007. — 20 с.

7. Голос І. І. Державний механізм етнонаціональної інтеграції суспільства [Текст] : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / І. І. Голос ; Донецький держ. ун-т управління. — Донецьк : [б. в.], 2006. — 20 с.

8. Карлова В. В. Державна політика у сфері культури: сутність та особливості реалізації в сучасних умовах [Текст] : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / В. В. Карлова; Українська Академія держ. управління при Президентіві України. — К. : [б. в.], 2003. — 20 с.

9. Куц Ю. О. Етнонаціональні державотворчі процеси в Україні (управлінський аспект) [Текст] : автореф. дис... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.01 / Ю. О. Куц ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. — К. : [б. в.], 2005. — 32 с.

10. Надолішній П. І. Етнонаціональний аспект адміністративної реформи в Україні: теоретико-методологічний аналіз [Текст] : автореф. дис... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.01 / П. І. Надолішній ; Укр. Акад. держ. упр. при Президентіві України. — К. : [б. в.], 1999. — 36 с.

11. Попова І. М. Механізми реалізації державної етнонаціональної політики щодо національних меншин України: регіональний аспект [Текст] : автореф. дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / І. М. Попова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. — К. : [б. в.], 2007. — 20 с.

12. Конституції України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

13. Декларація про державний суверенітет України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.
14. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні [Електронний ресурс] : затверджена Указом Президента України № 212/2012 від 24.03.2012 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/212/2012/show/212/2012>.
15. Декларація прав національностей України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1771-12>.
16. Про національні меншини в Україні [Електронний ресурс] : Закон України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>.
17. Про молодіжні та дитячі громадські організації [Електронний ресурс] : Закон України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/281-14>.
18. Про свободу совісті та релігійні організації [Електронний ресурс] : Закон України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
19. Про об'єднання громадян [Електронний ресурс] : Закон України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2460-12>.
20. Про професійних творчих працівників та творчі спілки [Електронний ресурс] : Закон України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/554/97-%D0%B2%D1%80>.
21. Конституції України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
22. Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [Текст] : Постанова Кабінету Міністрів України № 1378 (1378-2004-п) від 15.10.2004 р. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
23. Про схвалення Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1035-р від 21.11.2007 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1035-2007-%D1%80>.
24. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні...
25. Про об'єднання громадян...
26. Про громадські об'єднання [Електронний ресурс] : Закон України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
27. Про об'єднання громадян...
28. Про громадські об'єднання...
29. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 03.11.2010 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
30. Про схвалення Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1035-р від 21.11.2007 р. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1035-2007-%D1%80>.
31. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні...
32. Про громадські об'єднання...
33. Органи державної влади України [Текст] : монографія / за ред. В. Ф. Погорілка. — К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корещького, 2002. — С. 472.

34. Про громадські об'єднання...
35. Органи державної влади... — С. 475.
36. Про громадські об'єднання...
37. Про громадські об'єднання...
38. Органи державної влади... — С. 482—483.
39. Про об'єднання громадян...
40. Про громадські об'єднання...
41. Стратегія державної політики сприяння...

**Н. Мeparishvili,
М. Fursa**

**ORGANIZATIONAL AND LEGAL GROUNDS OF STATE SUPPORT
OF NATIONAL AND CULTURAL DEVELOPMENT
OF PUBLIC ASSOCIATIONS IN UKRAINE**

Organizational and legal grounds of interaction of state authorities and public associations in Ukraine are investigated. The necessity of expanding of state support for the development of national and cultural associations is grounded to ensure the principles and objectives of government policy to promote the development of civil society in Ukraine. It is also suggested to form effective partnership interaction of national and cultural public associations, state and local authorities as a factor in the promotion of civil society.

Key words: interaction between state authorities and public associations, government support, the policy of promoting of civil society development, civil society institutions, national and cultural associations, organizational and legal grounds.